

Od Epifanias k Velikonocům. Prožívání Trojice Boží

Sergej O. Prokofjev

Ve svém pozorování esoterické podstaty ročního koloběhu stojíme s vývojem ctnosti naděje bezprostředně před Velikonocemi, které jsou spojeny s ústřední událostí světových dějin: se smrtí na kříži Krista Ježíše a na to následujícím Zmrtvýchvstáním. Často hovoří Rudolf Steiner o Velikonocích také jako o „svátcích naděje pro budoucnost“ a poukazuje na to, že „velikonoční neděle [je] dnem vzpomínky a *dnem naděje*, dnem, který nám symbolicky vyjadřuje mystérium Golgoty“.

Jsme-li o Vánocích silněji spojeni s hlubinami Země a můžeme-li průběhem třinácti Svatých nocí spoluprožívat v zobrazující formě vzpomínky Země na kosmické dálky, na svět stálic - což se vyjadřuje tím, že Vánoce a Epifanias jsou pevně spojeny s podmínkami zemského času tak máme ve Velikonocích, pohyblivých svátcích, otisk vztahů čistě kosmických.

Podle křesťanské esoterické tradice připadají Velikonoce vždy na první neděli, která následuje po prvním úplňku po jarní rovnodennosti. Při takovém určení Velikonoc působí potom tři druhy kosmických zákonitostí. První se týká měsíčních fází, a to znamená, že je ve vztahu se sférou měsíční nebo se světem elementárním, v němž působí především třetí hierarchie, hierarchie Duchů duší; druhá zákonitost se vztahuje k týdennímu rytmu, který souvisí s planetárními sférami a především se Sluncem, kde působí druhá hierarchie, hierarchie Duchů světla; a třetí zákonitost konečně souvisí s bodem jarní rovnodennosti a poukazuje nám následkem toho na svět stálic, na oblast zvěrokruhu, v němž působí první hierarchie Duchů sil. Velikonoce samy chtějí naše vědomí zaměřit do ještě vyšší sféry vně zvěrokruhu, do sféry makrokosmického Já našeho světa. Tak můžeme říci, že se všech devět božsko-duchovních hierarchií účastní každoroční kosmické velikonoční konstelace a tím jaksi poukazuje v této roční době na sjednocení se Zemí toho, kdo přinesl lidstvu impuls, jenž má své prameny v oblastech nad hierarchiemi.

Když tekla na Golgotě krev Krista Ježíše z jeho ran na Zemi, proniklo jeho makrokosmické Já až ke středu Země a spojilo tím její sféru s nejvyšší sférou ležící nad hierarchiemi, aby se Země v budoucnu stala novým Sluncem, to znamená stálicí. Když se Kristus spojil v tomto okamžiku úplně s fyzickým tělem Ježíše až do soustavy kostí, přemáhaje v ní síly mineralizující a síly smrti, položil současně základní kámen k budoucímu zduchovnění lidstva, dal zemskému vývoji nový vzestupný impuls.

Mystériem Golgoty vstoupila *božská bytost* poprvé ve vývoji světa bezprostředně do vývoje lidstva na Zemi a spojila se s ním pro všechny budoucí časy. „Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do konce světa“ tato Kristova slova jsou největší *nadějí* a příslibem pro lidstvo v celé budoucnosti. Od nynějška bude Kristus se Zemí a lidstvem na ní pozvolna opět stoupat do makrokosmu. A tak jako svým jedinečným a neopakovatelným zjevením *na fyzické úrovni* za doby mystéria Golgoty, tak bude Kristus v budoucnu sesílat lidstvu nová zjevení z duchovních světů. Všichni jdeme této době vstříc. A moderní anthroposoficky orientovaná věda není ničím jiným než reálným svědectvím prvního, dnes začínajícího, nadsmyslového zjevení Krista. V naší epoše vychází toto zjevení z duchovního světa hraničícího bezprostředně se Zemí, ze sféry třetí hierarchie, ze sféry, která reprezentuje v našem kosmu princip Ducha svátého jeho kulminaci ale tvoří nové objevení se Krista v éteričnu.

Jaksi nejjemnější zlatou aurou je obklopeno každé slovo, které vyslovuje Rudolf Steiner o tomto novém objevení se Krista: Kristus jako učitel a vůdce duší, který dává odpověď na nejtěžší životní otázky; Kristus jako léčitel, který přináší lidské duši spásné uzdravení /Heilung/ z nemoci nevíry; Kristus jako utěšitel člověka ve všech utrpeních a v každé starosti života, jeho božský *bratr*, který doprovází člověka na všech cestách jeho osudu. Při tichém přemýšlení ve skromné světničce lze zaslechnout jeho hlas právě tak jako uprostřed hlučného, lidmi naplněného shromáždění. Celá příroda se stává jeho šatem, neboť je současně *pánem elementů*. Každý kámen, každá rostlina a oblak, každý potok nese pečeť jeho doteku. Proto je dnes velká kniha přírody v nejhlubším smyslu knihou křesťanskou, která

nám všude odhaluje neviditelnou přítomnost Kristovu.

Tak může esoterický vývoj sil víry v naší době vést k prosvětlení lidského astrálního těla a tím k reálnému prožívání Krista v éteričnu: „Co až dosud existovalo oprávněně ve světě jako víra, bude vystřídáno tím, co můžeme nazvat, zřením Krista“, říká Rudolf Steiner a poukazuje tím současně na cestu, která vede k prožívání prvního nadmyslového zjevení Krista. V dalším, druhém zjevení předstupuje Kristus před lidi jako hřejivé *Slunce nebeské lásky*, které všemu bytí dává život. Plnost všelásky - základ všeho bytí a vývoje -, která se daruje světu s nevyslovitelnou milostí, ona chce pak nalézt v lidské lásce, oplodněné touto všeláskou, svůj bytostný otisk, neboť „událost Golgoty je svobodným kosmickým činem, který vzniká ze světové lásky a může být uchopen /erfaht/ pouze láskou lidskou“. Kristus se objeví ve svém druhém zjevení, které vzejde z vysoké sluneční sféry druhé hierarchie, jež reprezentuje v našem světě sluneční říši Syna tak, že člověka bude láskou zachraňovat, dáváje mu schopnost ke skutečnému morálnímu konání.

A konečně se Kristus objeví lidstvu ve svém třetím a nejvyšším zjevení jako pravzor velké oběti, kosmické oběti, která spojuje výšiny a hlubiny světa, obepínajíc a pozvedajíc celý vesmír. Neboť jen nejvyšší oběť, tak hluboká jako svět a tak bez hranic jako kosmos, může proměnit nutnost vládnoucí ve stvoření v milost, trestající spravedlnost v žehnání. Tak se stane Slunce lásky, Kristus, ve svém třetím zjevení *pánem karmy*, který bude nyní působit z nejvyšší sféry první hierarchie, která reprezentuje v našem světě síly Boha Otce.

Vznešenými slovy ukazuje Rudolf Steiner na tento poměr Kristův ke karmě v přednáškách roku 1906: „Karma a Kristus se doplňují jako prostředek ke spasení a Spasitel. Tím, že působí karma, stává se Kristův čin kosmickým zákonem, a Kristovým principem, zjeveným Logem, dosahuje karma svého cíle, totiž osvobození duší k vědomí sebe samých a jejich bytostné rovnosti /Wesensgleichheit/ s Bohem.“ „Živoucím vědomím akašické kroniky Země je Kristus sám, proto mu Otec předává soud, a Kristus má moc hříchy odpouštět a brát na sebe. ... V Kristu žije celá pozemská karma lidí, on je živou vtělenou pozemskou karmou.“ Tato slova velkého křesťanského zasvěcence 20. století se jeví jako pokračování slov Kristových z Janova evangelia, pokračování, které vychází z přítomného ducha času, totiž těchto slov: „Neboť jako Otec křísí a oživuje mrtvé, tak oživuje také Syn ty, které chce. Otec nerozhoduje o nikom. On předal naopak všechno osudové rozhodování Synovi. Všichni mají Syna uctívat tak, jako uctívají Otce. A kdo nectí Syna, nectí také Otce, který ho poslal. Ano, pravím vám: Kdo slyší Slovo, které pravím, a důvěřuje tomu, který mě poslal, ten má život bez času. Toho se netýká velké rozhodování; *pronikl již ze smrti k životu.*“

A tento přechod „ze smrti k životu“, ten nám byl darován jako největší pravzor konečného cíle celého vývoje lidstva, darován v mystériu Golgoty. Hledíme-li na mystérium Golgoty, hledíme současně na završení cesty od Epifanias po Velikonoce, která je pro nás možná jen vývojem jmenovaných ctností víry, lásky a naděje. Neboť to, co se událo mezi těmito dvěma událostmi v pozemském životě Kristově - jeho pozvolné spojování se se třemi těly Ježíše z Nazaretu -, to přineslo do světa pro každého člověka možnost vyvíjet tyto tři ctnosti. A tak tvoří v ročním koloběhu víra, láska a naděje jaksi tři stupně, které vnitřně spojují svátek Epifanias a Velikonoce.

Avšak jako kulminace tohoto výstupu zní všemi časy z výše pahorku Golgoty, obracejíc se na všechny pozemšťany, sluneční prorocství trojího příslibu pro lidstvo, které vzniká z největší oběti a které vede vírou k lásce a od ní k nejvyšší naději, prorocství, o němž Rudolf Steiner hovoří těmito slovy: „Člověk může, je-li proniknut onou láskou, která proudila dolů z kříže na Golgotě, hledět do budoucnosti a říci: Na Zemi se musí pozvolna uskutečnit vývoj tak, aby to, co ve mně žije jako duch, *postupně přetvořilo celé fyzické bytí Země.* Co tu bylo před luciferickým vlivem, *princip Otcův, Duch*, kterého přijímáme, to odevzdáme postupně zpět Otcovskému principu; ale dáme proniknout svého celého ducha *principem Kristovým* a naše ruce vyjádří to, co žije v našich duších jako jasný, zřetelný obraz. Jako jsou naše ruce vytvořeny nikoli námi, nýbrž principem Otcovým, tak jimi bude proudit princip Kristův. A když lidé budou procházet inkarnacemi a inkarnacemi, bude poněmhu do toho, co lidé konají ve svých vnějších tělech, proudit to, co jako duchovno proudí dolů z mystéria Golgoty až do Otcova principu, takže vnější svět bude pronikán principem Kristovým. Lidé prožijí jaksi v napodobení /Nachleben/ onu odevzdanost, která zaznívala dolů z kříže Golgoty a která vede k nejvyšší naději pro budoucnost, k ideálu: *Dám v sobě vzklíčit víře,*

dám v sobě žít lásce; potom budou ve mně žít víra a láska, a já potom vím, že, jsou-li dosti silné, proniknou vše vnější. Potom také vím, že bude jimi proniknut princip Otce ve mně. - Naděje stran budoucnosti lidstva přistoupí k víře a lásce a lidé porozumějí, že si musí osvojit do budoucnosti onu odevzdanost: Mám-li jen víru, mám-li jen lásku, smím se oddávat naději, že to, co je ve mně z Krista Ježíše, přejde postupně do vnějšku.

Potom porozumějí lidé slovům, která zaznívají dolů z kříže dolů jako vysoký ideál:

„Otče, do tvých rukou svěřuji ducha svého.“

Tak se pozvedá lidský duch, který v sobě vyvinul během doby od Epifanias k Velikonocům víru, lásku a naději, k prožívání *Trojice Boží* na pahorku Golgoty: k prožívání Ducha svátého, který se zjevuje pravé víře; k prožívání Syna v lásce naplněné Duchem; a k prožívání Otce v naději v její nejvyšší formě. A potom nabývají slova moderního duchovního badatele bezprostřední vnitřní reality: „Kdo hledí na kříž Golgoty, musí současně žít Trojici Boží, neboť Kristus ukazuje ve skutečnosti ve svém spojení se zemským vývojem lidstva Trojici Boží“.